Muistutus

Asia	Veden ottaminen Pyhäjärvestä Pyhätunturin rinteiden ja latujen lumetusta varten, Pelkosenniemi
Vireillepanija	Pyhätunturi Oy
Asiatunnus	LVV-U/51479/2026
Nimi	Pyhäjärven osakaskunta
Kiinteistötunnus	583-403-876-1 (Myös Pyhäjärven jakokunnan vedet vesialueen vuokrasopimuksen perusteella. (583-403-876-5, 583-403-876-3, 583-893-11-1)
Postiosoite	Pyhäntie 1294, 98530 Pyhätunturi. info@pyhanvedet.fi (info@outdoorartisans.fi) 0504956414.

1. **Muistuttajan asema**

   Pyhäjärven osakaskunta vastaa yhteisen vesialueen Yhteisaluelain ja Kalastuslain mukaisista velvoitteista sekä vaatimuksista osakkailleen. Vedenottoputki sijoittuu osakaskunnan vesialueelle ja osakaskunta sekä Pyhätunturi Oy ovat tehneet vedenottosopimuksen 28.10.2024. Osakaskunta on parantanut vesialueen tilaa hoitokalastuksella, kalaistutuksilla, ja hankkeella vesien- ja merenhoidon sekä vesistötoimenpiteiden toteuttamiseen. Euroopan maaseuturahaston rahoittamalla 2 v hankkeella. Lupaehdot eivät saa heikentää näiden toimien tuloksia.

2. **Osakaskunnan kanta**

   Osakaskunta suhtautuu myönteisesti vedenoton lisäämiseen haetulle vuosimäärälle edellyttäen, että lupaan otetaan kohdassa 3 esitetyt selvitykset ja ehdot huomioon. Osakaskunta neuvottelee korvauksen hakijan kanssa ja sopimusvelvoitteet erikseen sen jälkeen kun otettavasta vesimäärästä on päätös. Osakaskunnan ja Pyhätunturi Oy:n (Ptoy) välisessä sopimuksessa voidaan erikseen sopia mahdollisista lisäkorvauksista, mikäli toiminnasta aiheutuu lisähaittoja. (muun muassa sulamisvesien suodatus ja käsittely ja Maankäyttö- ja rakennuslaki muutos 13 a luku Hulevesiä koskevat erityiset säännökset). Hakemuksen luvun 11 toteamus, ettei korvauksia esitetä maksettavaksi, ei sido osakaskuntaa, eikä lupapäätöksessä saa todeta, ettei osakaskunnalle aiheudu korvattavaa haittaa: otto kasvaa 9-kertaiseksi lupaan ja 1,9-kertaiseksi toteutuneeseen ottoon nähden, ja osakaskunta ylläpitää kalataloutta omalla kustannuksellaan. Osakaskunta pidättää oikeuden täydentää vaatimuksiaan hakijan vastineen ja lisäselvitysten johdosta. Putken rantanoususta osakaskunta päättää erikseen. Hankkeen toteutus on vaiheistettava, ja vedenoton lisäämisen edellytyksenä on tarkka nykytason

lähtötasomittaus (vastaamaan kunnan muistutuksessa esitettyä vaiheistusta), jotta vaikutuksia voidaan seurata ja verrata luotettavasti.

3. Vaatimukset ja perusteet

3.1 Ottopaikan vaihtoehdot ja happitalous

Vaatimus. Hakijan on selvitettävä vaihtoehtoiset ottopaikat, mukaan lukien noin 400 m rannasta pohjoiseen sijaitseva syvänne, sekä niiden vaikutus happitalouteen, veden vaihtuvuuteen ja laatuun ja lumetuksen toimivuuteen. Selvityksen pohjaksi tarvitaan talviajan happi-, lämpötila- ja ravinnemittaukset.

Perusteet. Syvänteen pohjanläheinen happi oli elokuussa 2021 vain 2 mg/l (16 %), talvinäytteitä ei ole ja järven viipymä on yli 500 vuorokautta (luvut 6.1 ja 6.5). Hakemus toteaa silti, ettei otolla ole vaikutusta happitilanteeseen, eikä happitasetta ole laadittu (luvut 8.3 ja 8.4).

Syvänteen vesi on ravinne- ja rautapitoista (pohjalla kokonaisfosforia keskimäärin 41 µg/l, pinnalla 15 µg/l), joten vaikutukset lumetusveden laatuun, sulamisvesiin ja järven vedenlaatuun on arvioitava ennen ratkaisua.

3.2 Vedenkorkeuslaskenta ja tulovirtaamat

Vaatimus. Hakijan on korjattava vesitaselaskenta ja validoitava se vuosien 2020–2025 mittauksia vastaan. Lupaan on otettava määräys vedenkorkeuden itsenäisestä jatkuvasta mittauksesta (N2000, ei vedenottokaivossa). Tiedot toimitetaan valvontaviranomaiselle ja osakaskunnalle kausiyhteenvetona.

Perusteet. Liitteessä 4 ja luvussa 4.2.1 väitetään, että 1 cm vastaa 2 473 m³ ja marraskuun 100 000 m³:n otto laskee pintaa 40 cm. Pinta-alalla noin 263 ha (taulukko 6-1) 1 cm on noin 26 000 m³ ja 100 000 m³ noin 4 cm. Purkautumiskäyrän "vahvistus" perustuu tähän virheeseen. Liitteen 4 tulovirtaamataulukossa kuivan (2022) ja märän (2023) vuoden arvot ovat identtiset 25.12.–30.4. (127 vuorokautta), ja kuivan vuoden syys–huhtikuun tulovirtaamat (noin 14,2 milj. m³) ylittävät saman vuoden koko vuoden virtaaman (noin 7,9 milj. m³). Talven tulokset ovat epäluotettavia. Purkautumiskäyrä perustuu kolmeen avovesiaikaiseen mittaukseen, joista yksi on hylätty, eikä jäänaikaisia mittauksia ole. Hakija on poistanut mittaustuloksia, jotta laskenta "saatiin toimimaan". Malli ei vastaa havaintoja: kuivana vuonna 2022 pumppausta ei mallin mukaan voisi aloittaa, mutta pumpattiin 203 815 m³ (taulukko 2-1).

3.3 Pyhäjoki ja Rajaoja

Vaatimus. Hakijan on esitettävä luotettava arvio vedenoton vaikutuksesta Pyhäjoen talvivirtaamaan, ja lupaan on otettava talviajan virtaama-, vedenlaatuseuranta Pyhäjoessa ja Rajaojassa.

Perusteet. Rajaoja on taimenen lisääntymisalue ja Pyhäjoessa elää runsaasti harjusta (luku 6.6). Virtaamavähenemän arvio (2–21 l/s) perustuu edellä kritisoituun purkautumiskäyrään (täydennys, kohta 16).

3.4 Sulamisvedet ja niiden käsittely

Vaatimus. Hakijan on esitettävä suunnitelma lisääntyvien sulamisvesien hallinnasta ja käsittelystä (eroosion esto, laskeutus ja tarvittaessa suodatus) ennen niiden johtumista järveen ja selvitettävä, käytetäänkö lumetuksessa tai rinteiden hoidossa lisäaineita. Lupaan on otettava vastaavat määräykset ja sulamisvesien laadun seuranta (kiintoaine, sameus, ravinteet, johtokyky). Tarkemmista velvoitteista neuvotellaan lisäksi osakaskunnan ja hakijan sopimuksessa. Kun sulamisvedet johtuvat kunnan kaava-alueelle niin näiltä osin tulee tehdä selvitys yhteistyössä kunnan kanssa.

Perusteet. Hakemus ei arvioi rinteiden rakentamisen ja sulamisvesien kuormitusta, vaikka rinnepinta-ala kasvaa (masterplan: 9 km ja 26 ha uutta rinnettä; täydennys, kohta 17: 0,38 km²). Järvi on jo herkkä: sinileväkukintoja 2001, 2003, 2013 ja 2017 ja a-klorofylli keskimäärin 7,35 µg/l vuonna 2021 (hyvän ja tyydyttävän rajan yläpuolella). Sulamisvesipulssi ajoittuu kevääseen, jolloin kalojen lisääntyminen alkaa.

3.5 Lupaehdot

Vaatimus. Jos lupa myönnetään, siihen on otettava vähintään seuraavat ehdot: Määräaika tai tarkistusehto (esim. 5 vuotta) sekä vuoden 1997 lupaehtojen 4 (keskeytys) ja 6 (ennakoimattomat haitat) mukaiset ehdot. Hakemuksen mukaiset kuukausi- ja vuorokausikohtaiset enimmäismäärät. Ottokauden päättyminen viimeistään 31.3. (pumppaus on päättynyt aiempina vuosina viimeistään maaliskuun lopussa). Otto ei saa alkaa eikä jatkua pinnan ollessa lopetuskorkeuden alla; lopetuskorkeus tarkistetaan mittausten perusteella. Kausiyhteenveto otetuista vesimääristä ja pinnankorkeudesta valvontaviranomaiselle sekä välitön ilmoitus kuukausimäärän tai lopetuskorkeuden ylityksestä valvontaviranomaiselle ja osakaskunnalle. Talviajan happimittaukset osaksi vedenlaadun tarkkailua.

Hakijan ilmoitus, luovutaanko Kortelammen (15 000 m³) ja tekolammen (35 000 m³) luvista; hakemuksen mukaan otto niistä "voitaisiin mahdollisesti lopettaa" (luku 8.11), ja muuten lumetuksen kokonaisvesimäärä on suurempi kuin on arvioitu. Osakaskunta edellyttää että näistä luvista luovutaan.

Perusteet. Viitenä lumetuskautena 2020–2025 vettä on otettu 177 948–212 937 m³ eli 4,4–5,3 kertaa luvan sallima määrä (luku 3.2), ja tarkkailu on perustunut hakijan omiin viikko-mittauksiin. Vuoden 1997 lupa ei ollut määräaikainen eikä vaatinut vedenlaadun tarkkailua.

3.6 Kumulatiiviset vaikutukset ja rakennustyöt

Muistutus

Vaatimus. Hakijan on arvioitava vedenoton, rinteiden laajennuksen ja rakentamisen yhteisvaikutukset järven tilaan ja poistettava asiakirjojen ristiriidat ennen ratkaisua: putken halkaisija (Ø 600 mm täydennyksessä, Ø 300 mm asemapiirroksessa), rakenteiden pinta-ala (20,83 m², vastaa noin 0,3 m:n putkea), työn kesto (20 päivää vs. noin 2 kuukautta) ja ajankohta (kesä 2027, vaikka pesimäaika 1.5.–31.7. on rajattu pois). Putken rantanousu edellyttää osakaskunnan erillistä päätöstä.

Perusteet. Hakemus perustelee vesimäärän laajennussuunnitelmalla (luku 3), mutta ei arvioi laajennuksen vaikutuksia (täydennys, kohdat 4–6; liite 2).

4. Pyynnöt

Osakaskunta pyytää, että lupaviranomainen (1) vaatii hakijalta edellä esitetyt selvitykset ennen ratkaisua, (2) ottaa huomioon osakaskunnan kannan sekä velvoittaa luvanhakijan neuvottelemaan erillisen sopimuksen osakaskunnan kanssa vedenottokorvauksesta ja (3) mikäli lupa myönnetään, ottaa lupaan edellä vaaditut ehdot. Osakaskunta pyytää saada lausua hakijan vastineesta ja saada päätöksen tiedoksi.

sähköpostitse info@outdoorartisans.fi ja jouko.viitamaki9@gmail.com.

Liitteet

1. Selvitys puheenjohtajan ja toimitsijan toimivallasta (osakaskunnan säännöt 18 pykälä ja ote 8.6.2026 Osakaskunnan ylimääräisestä kokouksesta

Pyhäjärvi 16.10.2026

Pyhäjärven osakaskunta

Antti Siltala

Hoitokunnan puheenjohtaja